

Innst. 249 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:42 S (2016–2017)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Trine Skei Grande, Terje Breivik og Pål Farstad om varig vern mot petroleumsvirksomhet i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja

Til Stortinget

Sammendrag

Følgende forslag fremmes i representantforslaget:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om varig vern mot petroleumsaktivitet i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja, inkludert hele Nordland VI, Nordland VII og Troms II.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Anette Kristine Davidsen, Per Rune Henriksen, Audun Otterstad og Terje Aasland, fra Høyre, Tina Bru, Odd Henriksen, Eirik Milde og Torhild Aarbergstøten, fra Fremskrittspartiet, Jan-Henrik Fredriksen og Øyvind Korsberg, fra Kristelig Folkeparti, Steinar Reiten, fra Senterpartiet, Marit Arnstad, fra Venstre, lederen Ola Elvestuen, fra Sosialistisk Venstreparti, Heikki Eidsvoll Holmås, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til representantforslaget om varig

vern mot petroleumsaktivitet i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja, Dokument 8:42 S (2016–2017).

Komiteen viser til svarbrevet fra olje- og energiministeren, datert 10. mars 2017.

Komiteen viser til at havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja i hovedsak ikke er åpnet for petroleumsvirksomhet i dag, med unntak av deler av Nordland VI. I representantforslaget foreslås det at det innføres varig vern mot petroleumsaktivitet i disse områdene, inkludert hele Nordland VI, Nordland VII og Troms II.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at det stilles strenge krav til helse, miljø og sikkerhet for all petroleumsvirksomhet i Norge. Dette er – og har vært – en av de viktigste bærebjelkene i norsk petroleumpolitikk, uavhengig av hvilke områder som er eller blir åpnet for aktivitet. Samtidig er hovedmålet i norsk petroleumpolitikk å legge til rette for lønnsom produksjon av olje og gass i et langsiktig perspektiv.

Flertallet viser til at olje- og gassnæringen er Norges viktigste næring, og vil forbli det i mange år fremover. For Norge har havet – og dets ressurser – alltid vært en viktig del av vårt næringsgrunnlag. Både gjennom fiskeri, havbruk, skipsfart og olje- og gassaktivitet har havet bidratt til stor verdiskaping og mange arbeidsplasser. Særlig har petroleumsaktiviteten vært viktig. Næringen sysselsetter i dag om lag 200 000 mennesker, til tross for noen år med lav oljepris og mindre aktivitet. Samtidig har den bidratt med over 13 000 mrd. kroner i samlet verdiskaping de siste 50 årene.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, mener gode rammevilkår, herunder tilgang til nytt areal, er avgjørende for næringens mulighet til å opprettholde sin verdiskaping, trygge eksisterende og skape nye arbeidsplasser fremover.

Dette flertallet viser til at det er bred støtte i Stortinget for at petroleumpolitikken skal legge til rette for fortsatt aktivitet på norsk sokkel, herunder også aktivitet i nye områder. Dette flertallet viser i den forbindelse til behandlingen av Meld. St. 28 (2010–2011) En næring for framtida – om petroleumsvirksomheten, som ble lagt frem av den rød-grønne regjeringen.

Dette flertallet mener forutsigbare og stabile rammevilkår er viktig for å sikre en god forvaltning av våre petroleumsressurser. I henhold til petroleumsloven åpnes det ikke for aktivitet i nye områder før en åpningsprosess er gjennomført. I en slik åpningsprosess vil det innhentes kunnskap som sikrer et godt beslutningsgrunnlag, samtidig som alle berørte og interesserte parter blir hørt og involvert. Beslutningen om å åpne nye områder forelegges Stortinget.

Dette flertallet mener petroleumsloven, og herunder åpningsprosesser, gir forsvarlige og forutsigbare rammer for forvaltningen av våre olje- og gassressurser.

Et tredje flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at spørsmålet om petroleumsvirksomhet i områdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja er omdiskutert. I samarbeidsavtalen mellom regjeringen og samarbeidspartiene Kristelig Folkeparti og Venstre slås det fast at det ikke skal åpnes for petroleumsvirksomhet, herunder konsekvensutredning, i disse havområdene i perioden 2013–2017.

Et fjerde flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet, viser til at det ikke finnes et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag for å ta stilling til petroleumsvirksomhet i disse områdene, og at det på bakgrunn av dette heller ikke er riktig å gå inn for varig vern og forbud mot aktivitet utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at partienes primære standpunkt er en konsekvensutredning for hele havområdet utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja (Nordland VI, VII og Troms II).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at det ikke finnes tilstrekkelig og oppdatert beslutningsgrunnlag for å ta stilling til petroleumsvirksomhet i hele Nordland VI, VII og Troms II, og vil derfor heller ikke gå inn for varig vern av hele området.

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener at tildeling av nye areal til petroleumsutvinning skal styres slik at hensynet til miljø, klima og fornybare næringer veier tungt. Dette medlem går ikke inn for at det åpnes for olje- og gassvirksomhet på Møreblokkene eller utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja (Nordland VI, Nordland VII og Troms II).

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at produksjon og transport av olje og gass til havs alltid vil innebære en risiko for utslipp av olje. Disse medlemmer mener Statfjord A-utslippet i Nordsjøen i desember 2007 er en påminnelse om at oljeulykker kan skje. 4 000 tonn råolje gikk ut i havet under værforhold som gjorde at oljelenser ikke kunne brukes. Disse medlemmer viser til at Lofoten og Vesterålen har tøffe værforhold og begrenset dagslys om vinteren, noe som øker faren for ulykker og gjør utfordringene for oljevernberedskapen større.

Siden sokkelen utenfor er så smal, mener disse medlemmer at en eventuell oljevirkosomhet vil foregå uforsvarlig nær land. Alle typer installasjoner eller aktivitet innebærer en risiko for utslipp, det være seg leteboring, bunninstallasjoner, flytende plattformer, rørledninger eller økt skipstrafikk.

Disse medlemmer viser til at ressursene i havet har vært grunnlag for bosetting og arbeidsplasser i Lofoten, Vesterålen og Senja i tusener av år, og at disse arbeidsplassene fortsatt utgjør den viktigste bærebjelken for næringslivet i regionen. Disse medlemmer peker på at havområdene utenfor Lofoten og Vesterålen er gyteområde for verdens siste store bestand av torsk. Kombinasjonen av næringsrikt atlantehavsvann og en smal kontinental sokkel gjør at havområdene er spesielt rike på naturverdier. Disse medlemmer påpeker at fisken er en evigvarende ressurs dersom den forvaltes godt.

Disse medlemmer mener at de sårbare havområdene er viktige for verdens matproduksjon. Hver dag eksporterer norske fiskerier 37 millioner måltider. Disse medlemmer mener det er et viktig bidrag til verdens matproduksjon, som på kort og lang sikt er et langt viktigere bidrag til verdens fattige mennesker enn norsk olje.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener et stort oljeutslipp kan ha dramatiske konsekvenser for naturressursene, inkludert sjøfugl, sjøpattedyr, fiskeegg og -larver. Effektene av globale klimaendringer er allerede observert, og varmere hav kan ha uforutsette konsekvenser for livet i havet. Disse medlemmer mener det derfor er nødvendig å redusere andre påkjenninger på økosystemene og sørge for å ha robuste bestander som kan tåle de nye påkjenningene.

Disse medlemmer peker på at seismikk brukes både når man leter etter og når man produserer olje, og er gjennom petroleumsloven definert som petroleumsvirksomhet. Disse medlemmer viser til undersøkelsene fra Havforskningsinstituttet, som viser at de kraftige lydkanonene man bruker for å kartlegge geologien under havbunnen, skremmer fisken og legger beslag på områder som ellers brukes til fiske. Disse medlemmer peker på at seismikk-skyting brukes i alle faser av oljeutvinningen og vil fortrenge fiskerinæringen i regionen.

Disse medlemmer viser til at reiselivet i regionen de siste årene har opplevd sterk vekst. Disse medlemmer peker på at flere i næringen frykter reduserte inntekter og omdømmeproblemer dersom det åpnes for oljeboring i de sårbare havområdene.

Disse medlemmer viser til at kunnskapsinn-samlingen fra 2013 ikke gir noen ny informasjon som skulle tilsi at områdene er mindre sårbare, eller mindre verdifulle. Dersom en ulykke først skulle være ute, vil konsekvensene kunne bli katastrofale for naturen og de fornybare næringene i regionen, og rapporten viser at store områder langs kysten i nord, helt til den russiske grensen og til 100 km sør for Svalbard, kan bli påvirket. Disse medlemmer påpeker at flere av de mulige oljefeltene også ligger svært nær land, noe som gjør at det vil kunne ta under ett døgn for oljen å nå land ved en oljeulykke.

Disse medlemmer mener at å åpne områdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja er uforenlig med godt naturvern og en helhetlig forvaltning av havområdene. På bakgrunn av dette mener disse medlemmer at kun et forbud mot petroleumsaktivitet og et varig vern er godt nok for disse områdene.

På denne bakgrunn foreslår disse medlemmer:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om varig vern mot petroleumsaktivitet i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja, inkludert hele Nordland VI, Nordland VII og Troms II.»

Komiteens medlemmer fra Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener at petroleumsfelt i produksjon i framtida må ha utslippsfri energiforsyning, som for eksempel kraft fra land. Null utslipp til luft er en forutsetning dersom det er flertall for utbygging av nytt felt.

Disse medlemmer mener at kampen for å bevare Lofoten, Vesterålen og Senja er vår tids største naturvernsak. Disse medlemmer vil peke på at et tydelig flertall i befolkningen er motstandere av oljeboring i dette området, både lokalt og nasjonalt. I tillegg vekker planene om oljeboring i området sterke reaksjoner internasjonalt.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at Norge skal la olje og gass bli liggende til beste for klima og i respekt for framtidige generasjoner, og går mot utbygging av nye felt og nye konsesjonsrunder. Dette medlem viser til at verden har allerede funnet mer fossile ressurser enn vi tåler å hente ut om vi skal unngå ødeleggende klimaendringer. Derfor bør man ikke tildele letearealer til oljeindustrien.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne vil understreke at norsk klimapolitikk ikke kan bli ansvarlig før Norge avslutter leting etter nye olje- og gassressurser og åpningen av nye felt. I tillegg til å gi områdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja varig vern mot petroleumsvirksomhet bør Norge derfor avslutte all leting etter olje og gass og utbygging av nye felt på norsk sokkel, og starte en gradvis og kontrollert utfasing av norsk petroleumsvirksomhet over en 20-årsperiode.

Dette medlem viser til Dokument 8:38 S (2013–2014) fra Miljøpartiet De Grønne, der Miljøpartiet De Grønne foreslo å stanse tildelingen av nye blokker i den 23. konsesjonsrunden på norsk sokkel, og til trontaledebatten høsten 2016, der Miljøpartiet De Grønne foreslo å stanse tildelingen av nye blokker gjennom den 24. konsesjonsrunden på norsk sokkel.

Dette medlem viser videre til Dokument 8:21 S (2015–2016) fra Miljøpartiet De Grønne, om å fjerne subsidiene til petroleumsvirksomhet, og Dokument 8:48 S (2016–2017) fra Miljøpartiet De Grønne, om en gradvis utfasing av norsk petroleumsvirksomhet. Sistnevnte forslag behandles av Stortinget våren 2017.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om varig vern mot petroleumsaktivitet i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja, inkludert hele Nordland VI, Nordland VII og Troms II.

Komiteens tilråkning

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:42 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Trine Skei Grande, Terje Breivik og Pål Farstad om varig vern mot petroleumsvirksomhet i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja – vedlegges protokollen.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 4. april 2017

Ola Elvestuen

leder

Tina Bru

saksordfører

VEDLEGG**Brev fra Olje- og energidepartementet v/statsråd Terje Søviknes til energi- og miljøkomiteen, datert 10. mars 2017****Vedr Representantforslag 42 S (2016-2017) om varig vern mot petroleumsvirksomhet i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja**

Jeg viser til representantforslag 42 S (2016-2017) fra representantene Elvestuen, Skei Grande, Breivik og Farstad vedrørende varig vern mot petroleumsvirksomhet i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja.

Hovedmålet i petroleumspolitikken er å legge til rette for lønnsom produksjon av olje og gass i et langsiktig perspektiv. Rollen som petroleumspoliticen skal forenes med å være ledende i miljø- og klimapolitikken. Dette målet er det bred støtte for i Stortinget, jf. behandlingen av Meld St 28 (2010-2011) "*En næring for framtida – om petroleumsvirksomheten*," og Prop 114 S (2014-2015) "*Norges største industriprosjekt – utbygging og drift av Johan Sverdrup-feltet med status for olje- og gassvirksomheten*".

Petroleumspolitikken som er ført har gitt svært gode resultater. Olje- og gassnæringen er i dag Norges største og viktigste næring. Virksomheten gir lønnsomme arbeidsplasser over hele landet og har siden starten bidratt til næringsutvikling, teknologiutvikling og samfunnsutvikling som har kommet hele landet til gode. Den samlede verdiskapingen fra næringen over de siste 50 årene har vært om lag 13 000 mrd. kroner. Staten har sikret seg en høy andel av disse verdiene gjennom skatlegging og direkte eierskap. Petroleumrelatert virksomhet utgjør Norges største kommersielle kunnskapsbase. Virksomheten sysselsetter i dag, direkte og indirekte, om lag 200 000 personer. Leverandørindustrien og oljeteknologibedriftene er Norges nest største eksportnæring målt i verdi etter salg av olje og gass.

Petroleumsvirksomheten i Norge skjer under strenge krav til helse, miljø og sikkerhet og ivaretagelse av det ytre miljø. Det kreves samtykke/myndighetstillatelse for all aktivitet, inkludert leteboring, utbygging, driftsfasen og avslutningsfasen. Det legges stor vekt på å sikre god sameksistens med andre brukere av havet. For å møte alle typer utfordringer uavhengig av naturgitte og operasjonelle forhold har myndighetene, i samarbeid med partene i arbeidslivet, utviklet et omfattende HMS-regelverk som stiller strenge krav til sikkerhet og styring av virksomheten. Regelverkets funksjonelle karakter innebærer at kravene til forsvarlighet blir strengere når virksomheten foregår i områder som tilsier strenge krav. Ingen petroleumsvirksomhet på norsk sokkel gjen-

nomføres med mindre den kan utføres på en forsvarlig måte.

I områder med sårbare eller verdifulle miljøverdier kan det stilles særlige vilkår til virksomheten, eksempelvis tidsbegrensninger på seismiske undersøkelser og leteboring i oljeførende lag. Formålet med slike vilkår er å ytterligere begrense muligheten for miljøskade. I spesielle områder med forekomster av sårbar bunnfauna eller som er sentrale gyteområder for fisk som gyter på bunnen, kan det også stilles krav for å hindre nedslamming.

I norsk ressursforvaltning står bærekraftig bruk av havets ressurser helt sentralt. All erfaring fra norsk sokkel tilsier at det er fullt mulig både å ha næringsvirksomhet og ivareta viktige miljøsaker. Disse erfaringene og en kunnskapsbasert forvaltningstradisjon, med bærekraftig og ansvarlig bruk, har tjent landet godt i mange tiår, og er en viktig grunn til at Norge har lyktes med å bygge opp verdensledende havnæringer samtidig som miljøverdiene i våre havområder ivaretas. Det er en tradisjon som jeg mener er viktig å videreføre.

Denne forvaltningstradisjonen krever at vi har god kunnskap om både næringsvirksomheten og miljøtilstanden i de ulike havområdene, og at denne kunnskapen anvendes til å utvikle god og helhetlig politikk og effektive rammebetingelser. Det foreligger i dag mye kunnskap om miljøtilstanden generelt og virkninger av mulig petroleumsvirksomhet på ulike deler av norsk sokkel.

Områdene som representantforslaget omfatter er i all hovedsak ikke åpnet for petroleumsvirksomhet med unntak av deler av Nordland VI. I henhold til regjeringens politiske plattform skal det ikke åpnes for petroleumsvirksomhet, eller konsekvensutredes i henhold til petroleumsløven, i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja i perioden 2013-2017.

Det åpnes ikke nye områder for petroleumsvirksomhet på norsk sokkel før det er gjennomført en åpningsprosess i henhold til petroleumsløven. En slik åpningsprosess sikrer både et godt beslutningsgrunnlag og en bred involvering av alle berørte og interesserte parter. En slik prosess gir oss som beslutningstakere et godt grunnlag for å foreta de nødvendige avveininger. En beslutning om å åpne nye områder forelegges Stortinget.

Jeg er helt uenig med forslagstillerne når de mener at kun et forbud mot petroleumsvirksomhet og et varig vern er godt nok for havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja.

Resultatene fra kunnskapsinnhentingene om virkninger av petroleumsvirksomhet i disse områdene som ble lagt frem i 2012, viser etter mitt syn et helt annet bilde, nemlig at det bør være mulig å finne gode løsninger som ivaretar hensynene til fiskeriene, ressursene i havet og naturmiljøet.

Fiskeri, havbruk, skipsfart og petroleum. Dette er næringene som sammen danner ryggraden i Kyst-Norge og som i over 50 år med petroleumsvirksomhet har levd side om side. Et Norge som lykkes framover, er et Norge der disse næringene blomstrer. Dette er ikke minst viktig fordi petroleumsvirksomheten er en viktig finansieringskilde for velferdsstaten.

Erfaringer fra resten av landet, blant annet Harstad og Hammerfest i Nord-Norge, har vist at petroleumsvirksomhet gir betydelige lokale og regionale ringvirkninger gjennom verdiskaping og sysselsetting i alle faser – fra leting og til utbygging og drift. Også for området forslagstillerne berører vil petroleumssaktivitet gi slike nye muligheter.

Det er ikke i dag et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag for å ta stilling til petroleumsvirksomhet i disse områdene. Det vil en først få hvis en gjennomfører en konsekvensutredningsprosess etter petroleumsløven. Å be regjeringen fremme et slik forslag som representantene foreslår vil jeg derfor sterkt advare mot. Vi må ikke i Norge komme dit at vi fatter slike store beslutninger uten først å ha et best mulig beslutningsgrunnlag. Vi må videreføre den gode tradisjonen å basere våre avveininger på fakta og kunnskap.

